מ א מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' ו:

מא ב מיי' פ"א מהל' ת"ת הלכה ח:

מב ג מיי' פ"ג מהל' עבודת יוה"כ הל' ו ופ"ד הלכה א:

מיתיבי °ולבשו בגדים אחרים ולא יקדשו את העם בבגדיהם מאי לאו אחרים חשובין מהן? לא, אחרים: פחותים מהן, תני *רב הונא בר יהודה נאמרי לה רב שמואל בר יהודה *אחד שכלתה עבודת ציבור, כהן שעשתה לו אמו כתונת לובשה ועובד בה עבודת יחיד ובלבד שמסרנה לציבור *פשיטא? מהו דתימא ניחוש שמא לא ימסרנה יפה יפה קמ"ל. אמרו *עליו על רבי ישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו כתונת של מאה מנה ולובשה ועובד בה עבודת יחיד ומסרה לציבור. אמרו עליו על ר' אלעזר בן חרסום שעשתה לו אמו כתונת משתי ריבוא ולא הניחוהו אחיו הכהנים ללובשה מפני שנראה כערום ומי מתחזי והאמר מר *חוטן כפול ששה? אמר אביי כחמרא במזגא. ת"ר *עני ועשיר ורשע באין לדין לעני אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו כלום עני היית יותר מהלל, אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק חציו היה נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו, פעם אחת לא מצא להשתכר ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס, עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון, אמרו: אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת היתה וירד עליו שלג מן השמים, כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון אבטליון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל שמא יום המעונן הוא הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג פרקוהו והרחיצוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת. עשיר אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי בנכסי אומרים לו כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר אמרו עליו על רבי אלעזר בן חרסום שהניח לו אביו אלף עיירות ביבשה וכנגדן אלף ספינות בים ובכל יום ויום נוטל נאד של קמח על כתיפו ומהלך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה, פעם אחת מצאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא, אמר להן בבקשה מכם הניחוני ואלך ללמוד תורה אמרו לו חיי רבי אלעזר בן חרסום שאין מניחין אותך ומימיו לא הלך וראה אותן אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה. רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי*) (היה) אומרים לו כלום**) נאה היית מיוסף אמרו עליו על יוסף הצדיק בכל יום ויום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים, בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית, בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה לו שחרית, אמרה לו השמע לי, אמר לה לאו, אמרה לו הריני חובשתך בבית האסורין, אמר לה °ה' מתיר אסורים, הריני כופפת קומתך, °ה' זוקף כפופים, הריני מסמא את עיניך, °ה' פוקח עורים, נתנה לו אלף ככרי כסף לשמוע אליה לשכב אצלה להיות עמה ולא רצה *לשמוע אליה *לשכב אצלה בעוה"ז, להיות עמה לעוה"ב; נמצא הלל מחייב את העניים רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים יוסף מחייב את הרשעים:

מתני' *בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנא השם, עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורת משה עבדך °כי ביום הזה יכפר וגו' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

אחוריו למזרח

גמ'

רש"י - הוצאת כף ומחתה

---

*) [צ"ל הייתי] **) בע"י כלום היה טרוד ביצרו יותר מיוסף וכו'

מיתיבי גרסינן ברישא והדר גרסינן תני רב שמואל: **מיתיבי ולבשו בגדים אחרים** · ולא גרסינן וקדשו את אשר נגע דההוא קרא לאו גבי שירות כתיב אלא גבי בגדים שאכלו כהן ולא אפשר לאוקמי ביוה"כ אלא מהאי קרא מותיב ובבאתם אל חצר החיצונה וגו' דאיכא לאוקמי ביוה"כ דכתיב לעיל מיניה והיה בבואם אל שערי החצר הפנימית(א) ולא יעלה עליהם צמר הא ודאי ביום הכיפורים כתיב דאי בשאר ימות השנה הא איכא מעיל דכוליה תכלת וחושן ואפוד דאית ביה תכלת וכתיב בתריה ובבאתם אל החצר החיצונה יפשטו את בגדיהם וגו' ולבשו בגדים אחרים וקא סלקא דעתיך דהכי קאמר וכשיחזור ויכנס שם בין הערבים ולבש בגדי בד אחרים ולא את הראשונים ומשום דלא רמזה משה באורייתא והילכתא הוו גמירי לה אתא יחזקאל ואסמכיה אקרא ולא יקדשו את העם דכתיב בסיפא מילתא אחריתי היא וכשיתערבו עם העם ילבשו בגדי חול: **מאי לאו אחרים חשובין מהן** · דאי לאו לעילויא למה לי למכתב אחרים דמשמע שלא יהיו דומין לראשונים: **לא פחותין מהן** · לפי שעבודה הראשונה חשובה ומכפרת וזו אינה אלא לפנות את המקום שאין כבוד שיהיו מונחין שם לפיכך שינה הכתוב בבגדים לפחות: **עבודת יחיד** · הוצאת כף ומחתה שאינה צריכה לציבור אלא לפי שמוטלת עליו לפנות את המקום לפיכך קורא לה עבודת (ב) יחיד: **ובלבד שימסרנה לציבור** · דסוף סוף מעבודת ציבור היא כך נראה בעיני ואני שמעתי עבודת יחיד מקרא פרשה דתנן [במתני'] (לקמן דף סח:) קורא באיצטלית לבן משלו וקשיא לי בגוה דלא תנן התם ובלבד שימסרנה לציבור: **פשיטא** · דעובד בה כיון דאמרת מוסרה לציבור (ג) דציבור היא: **משתי ריבוא** · מנה: **והאמר מר חוטן** · של בגדי כהונה כפול ששה לקמן בפרק בא לו (דף עא:): **כחמרא במזגא** · כיין הנראה מחוץ לכלי זכוכית ואע"פ שהזכוכית עבה כך היה הפשתן מולהב ונראה בשרו מתוכה: **לעני אומרים וכו'** · כלומר אם באו ב"ד שלמעלה לחייב עניים ע"י הלל ועשירים ע"י ר' אלעזר וטרודי היצר על ידי יוסף יש פתחון פה לבעל הדין לחייבם: **טרפעיק** · סלע מדינה שהוא חצי דינר כך מפורש בכתובות (סד.): **פירקוהו.** פירקו משוי השלג מעליו: **אנגריא** · עבודת שר העיר ועבודת עצמו היתה והם אינם מכירים בו וסבורים שהוא מיושבי העיירות שלו שעבודת אדוני הארץ מוטלת עליהם: **משדלתו** · מפתה אותו, כי יפתה מתרגמינן ארי ישדל (שמות כב): **שלבשה לו** · בשבילו: **מתני' ראשו לדרום ופניו למערב** · מפרש בגמרא שעוקם ראשו נגד ההיכל וקא בעי טעמא אמאי לא מוקי ליה להדיא זנבו למזרח וראשו למערב: **והכהן עומד במזרח** · אחוריו למזרח:

ניחוש שמא לא ימסרנה יפה יפה קמ"ל · ואפי' לרבנן דרבי יוסי בפרק הבית והעליה (ב"מ דף קיח·) דסבירא להו שומרי ספיחים בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ורבי יוסי אומר אף הרוצה להתנדב בחנם עושה וקאמר דפליגי במיחש דילמא לא מסר לגזבר יפה' דרבנן סברי חיישינן, הכא מודו דאיכא סהדי דכ"ג מסר ליה יפה שהוא גדול בתורה ויודע שיש למסור יפה ועוד כיון שכל כבוד כהונה הוא שלו מסר ליה יפה אגב חביבות שעובד בה; וכן לבן בוכרי דאמר בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כא:) כל כהן ששוקל אינו חוטא ופריך כיון דלכתחילה לא מיחייב לאיתויי כי קא מייתי מעייל חולין לעזרה ומשני דמסר ליה לגזבר איכא למימר אפילו את"ל דסבירא ליה כרבנן דפ' הבית והעליה (ב"מ דף קיח·) בההיא אפי' רבנן מודו כיון שכל ישראל מביאין שקלים אינהו נמי נהי דפטירי, מסרי לגזבר יפה יפה ועוד כיון שכל ריוח הקרבנות הבאים מן השקלים שלהם הוא גמרי ומסרי יפה: **אנא** השם · בירושלמי יש דבראשונה אמר אנא השם ובשניה אנא בשם כפר נא וכו':

טוקמיה

רבינו חננאל

תנא אחר שכלתה עבודת צבור כהן שיש לו כתונת לובשה ועובד בה עבודת יחיד ובלבד *) שלא ימסרנה לצבור יפה יפה. ישמעאל בן פאבי עשתה לו אמו כתונת בק' מנה כו'. וכן ר' אלעזר בן חרסום לבש כתונת משתי רבוא. ואע"ג שהיו החוטין כפולין ששה היה נראה מתוכה כערום. ולפיכך לא הניחוהו הכהנים לעבוד בה: ירושלמי מילא אותה ר' אלעזר בן חרסום מים וסיבב את המזבח ז' פעמים: תנו רבנן עני ועשיר ורשע באין לדין כו' עד נמצא הלל מחייב את העניים ור' אלעזר בן חרסום את העשירים ויוסף את הרשעים: ירושלמי בתחלת זה הפרק תני ישן טעון טבילה נתנמנם טעון קידוש ידים ורגלים ואוקמוה שם שסמך בכותל וישן. ותני ר' חייא אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד. וריש לקיש. ולא אפילו למלכי בית דוד והאי דכתיב ויבא המלך דוד וישב לפני ה' שישב עצמו בתפלה. תני עור שעיבדו לשום קמיע מותר לכתוב עליו מזוזה דשב"ג אוסר תני העושה כלי עד שלא נשתמש בו הדיוט מותר לגבוה. אבל משנשתמש בו הדיוט אסור לגבוה. אבנים שחצבם לשום מת אסורין בהנאה לשום חי ולשום מת מותרין בהנאה. הזורק כלי לפני מטתו של מת לתוך ד' אמות אסור בהנאה חוץ לד' אמות מותר בהנאה: מתני' בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם ולמזבח כו'.

*) נראה דצ"ל ובלבד שימסרנה לציבור ולא חיישינן שמא לא ימסרנה יפה יפה.

תוספות ישנים

ובעינא נמי למימר לעיל שעבודת לילה הוא ובתמיד כשהם אמרינן קטורת קודם נרות כו' וא"כ צריך שיהא הקטורת מבעוד יום ופי' דאם שהה האברים עד שאין זמן להקריב שניהם יקריב הקטורת קודם ללילה קודם נרות ויקריב האברים בלילה: (ע"כ שייך לדף ל"ד ע"א) **אמר** קרא לכבש האחד. והיינו קרא דאמרינן בפ' בתרא דמגילה (ד' כח.) אם נאמר כבש למה נאמר אחד מגמגם היה רבי למה כתב אחד יתירא בשביל זה מה יש לחוש אם שחט מאחד והוה קאי אצל ערבית וילמד שחרית מערבית וקנא נ"ל דמשום הדין הוא יותר שילמד ערבית משחרית וגם מלינו שמגלה בשחרית ללמד על ערבית במקום אחר לעיל כמנחת הבקר וכנסכו תעשה וגו'. מ"ש: **חד** בחובה וחד בנדבה וצריכי · והא דאמרינן לקמן בפרק בא לו (דף ע:) שני אילים הן אחד האמור כאן ואחד האמור בחומש הפקודים ומאי אחד מיוחד שבעדרו וחד בחובה וחד בנדבה וצריכי הסוא ר' אלעזר בר"ש לאו היינו רבנן דהכא דלדידהו מקרא אחר נפק אלא סבירא להו כרבי דהתם ור' אלעזר בר"ש כרבי דהכא: **אפילו** תימא כשאינו לגירוף דבר שאין מתכוין מותר. וכגון דלא הוי פסיק רישיה ואפילו בפסיק רישיה (לא) מיתוקמא וכגון שאין הכלי שלו וכדאמרינן בהבונה (דף קג.) לא צריכא דקא עביד בארעא דחבריה מיהו לר' יהודה מיהא יכול להיות אסור מטעם מלאכה שאינה צריכה לגופה דחייב עליה לר' יהודה דהכא ובהבונה לא איירי אלא לר"ש דוקא: **ומי** אמר אביי הכי והאמר כו'. וא"ת מאי פריך מגררת הכוי פסיק רישיה לגירוף דלא הוי פסיק רישיה דאי הוה פסיק רישיה הוי חייב לר' יהודה בכלי דחבריה משום מלאכה שאינה צריכה לגופה כדפיר' ותירץ ה"ר אלחנן דהכי פריך מדאסור מן התורה דבר שאין מתכוין בפסיק רישיה יש לנו לאסור מחמת מדרבנן אפילו לא הוי פסיק רישיה ורבי תירץ דאביי לא הוה ידע מעיקרא חילוק בין פסיק רישיה ללא פסיק רישיה כדאמרינן גבי לא הניח (שבת דף קנג.) ואע"ג דרבי יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה הייט כגון שמתכוין למשום גוף המלאכה ואינו צריך לגופה כגון הורג נחשים ועקרבים [ע"י מגעל] בס"פ כל כתבי הקודש (דף קכא:) אבל הכא שאינו מתכוין לצרף היה סבור שאין בה חיוב מלאכה שאינה לגופה ומכל מקום פריך דלחייב משום דבר שאין מתכוין לר' יהודה דאסור מן התורה בפסיק רישיה וה"ה הכא ודוחק הוא זה לומר שיטעה התלמוד בכך ותירץ ה"ר אלחנן נכון ועיקר: **הני** מילי בכל התורה כולה אבל הכא צירוף דרבנן ואין שבות במקדש. בקונטרס לא גרים ואין שבות במקדש דתיפוק לי כיון דצירוף דרבנן הוא דבר שאין מתכוין מותר וקשה לרבי שלפי' זה משמע שסובר דר' יהודה לא אסר דבר שאין מתכוין אלא בדאורייתא ואילו בשבת פרק כירה (דף מז:) קאמר המיחם א) שפינהו כו' ומיחם שפינהו לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף ורבי יהודה היא דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואין נראה לדחות דצירוף דהתם איירי בצירוף גדול דהוי דאורייתא ועוד מדאמרינן בשילהי כירה כל היכא דכי קא מכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מכוין שרי ר' שמעון לכתחלה מכלל דר' יהודה פליג עליה ועוד ב) דודאי פריך ליה הדאמר אביי לא נצרכה אלא לר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין ס' תיקשי דהא שמעינן ליה לר' יהודה במשנה בפרק שני דביצה (דף כג:) דבר שאין מתכוין אסור ועוד דהכי הוה ליה למימר הני מילי באיסורא דאורייתא אבל הכא צירוף דרבנן הוא ועוד שמוחק גירסת כל הספרים על כן נראה לרבי לפרש הכי הני מילי בכל התורה כולה דאסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין מן התורה כגון גבי כלאים דמוכרי כסות דלא שייך מלאכת מחשבת אבל צירוף דבר שאין מתכוין אין איסור בו אלא מדרבנן וכן כל דבר שאין מתכוין דגבי שבת מלאכת מחשבת בעינן ואין שבות במקדש והשתא פריך שפיר מההיא דכהרת דאסר ר' יהודה התם דבר שאין מתכוין אי לאו קרא אבל השתא של ביאה לא קשיא מידי דודאי מדרבנן אסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין ודוק ליטנא דבכל דוכתא קאמר דבר שאין מתכוין אסור או מותר ולא נקט פטור וחייב כמו גבי מלאכה שאינה צריכה לגופה וגירסת הספרים ניחא בפשיטות אך קשה לרבי על מאי דפי' דדבר שאין מתכוין אסור הייט מדרבנן מדאמרינן בפרק ספק אכל בכריתות (דף כ:) האוחז גחלים כו' חייב ר' אלעזר [בר' צדוק] אומר חייב שתים כו' וקאמר רב אשי כגון שנתכוין ג) לכבות והובערו מאליהן דת"ק סבר לה כר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוין פטור ור' אלעזר בר' צדוק סבר לה כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין חייב ומדקאמר חייב ופטור אלמא כי קא פליגי בדאורייתא פליגי ונראה לי דלאו מילתא היא דבסוף המוציא

א) צ"ל שפינה ממנו : ב) צ"ל דהאמר פריך ליה מדאמר : ג) צ"ל לכבות :

מסורת הש"ס

[לעיל כה. ע"ש]

[ר"ה ז. ב"מ קיח.]

[תוספ' פ"א]

** פסחים נג.

ע"ז ה.

סוטה ג:

[ע' בע"י]

[זבחים כ.]

נ"י ידיו ונתודה

ויקרא טז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיתיבי ולבשו כו' אל שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם כו' ובבאתם אל החצר החיצונה וגו' יפשטו את כו' והלכתא הוו גמירי להו אתא יחזקאל:

(ב) ד"ה העבודת יחיד כו' וד"ה ובלבד כו' סד"א:

(ג) ד"ה פשיטא כו' מוסרה לצבור ושל צבור היא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מיתיבי וכו' אתא יחזקאל ואסמכיה אקרא. וכעין מה דאיתא בתענית דף י"ז ע"ב:

בע"י שאין מניחין לך הלך נתן להם ממון הרבה כדי שיניחו אותו ומימיו וכו'

נושא

בגדי לבן שעשתה אמו של הכ"ג ראויין לעבודת יחיד (הוצאת כף ומחתה)

מבנה

ב' דוגמאות להנ"ל

נושא

עני, ועשיר, ורשע באים לדין ... נמצא הלל / מחייב את העניים

◇ אל מי פונים

△ מי המחייב

א בראשית לט:י

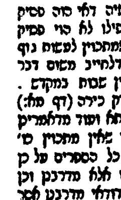ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה